

La hipòtesi dogmàtica-literària: l'imperatiu d'acomplir el requeriment messiànic de Jesús

(Capítol 2º. "La adoración de los Magos" y la estrella de Belén, una ficción del evangelista Mateo, como hipótesis dogmática-literaria)

por Josep Emili Arias
cel_ras@hotmail.com

«La ciència es producte de la creativitat humana. Tot coneixement de la ciència [incloent la investigació històrica] són concepcions sempre sotmeses al lliure examen. Ço és, els conceptes teòrics i fonamentals validats, hui, no els eximeix que demà siguin qüestionats. És més, tota hipòtesi, per rara que sigui, mereix ser considerada. La eliminació o l'ocultament de idees incomodes pot ser normal en la religió i en la política, però mai és el camí cap al coneixement. La ciència està consagrada al dubte i al qüestionament i no entén res de dogmes ni actes de fe». (Carl Sagan, *Cosmos*, 1987)

«Si Jesús de Natzaret sempre exaltà la humilitat i s'envoltà d'ella, com al passatge evangèlic de *-l'Entrada triomfal a Jerusalem-* (Mt 21, 1-7; Mc 11, 1-11; Lc 19, 29-38 i Jn 12, 12-19), on els quatre evangelistes narren que Jesús, com l'esperat Crist-Messies, féu l'entrà a Jerusalem pujat a lloms d'un ruc; açò acredita la innovadora postura teològica d'acceptar que Jesús nasqués a la insignificant Natzaret, un llogaret ignorat a les Sagrades Escripures, i no a la llegendària i davídica ciutat de Betlem». (l'autor)

«¿Quién es éste?», y las multitudes respondían: «Este es Jesús, el profeta de Nazaret de Galilea» (Mt 21, 11)

A) Preàmbul

Si la lectura d'aquest extens article d'investigació, de principi, li resulta cansí vaja directament a llegir el capítol -G-. I segur que, d'aquí, ja podrà traure una conclusió.

De la mateixa manera que al capítol 1º del Llibre de Gènesis (AT) és tot una faula creada pel mateix narrador bíblic com al-legoria doctrinal; també, ho és, tot el capítol 2º de l'Evangeli de Mateu: *"L'Adoració dels Mags"*, la mítica estrella de Betlem, i *"La fugida a Egipte i matança dels innocents"*. Tota aquesta Nativitat de Mateu sembla ser una ficció literària recreada pel mateix evangelista. Dic el mateix pel que fa l'altra versió de la Nativitat idealitzada per Lluc al seu capítol 2º, als passatges del *-Naixement de Jesús-* i en *-l'Adoració dels pastors-*.

Cert és, que els Evangelis, en lo referent a la Nativitat i infantesa de Jesús, no passen el mètode històric. Però, més cert és, que tots els textos bíblics són textos catecumenals i doctrinals per a instruir al creient, on la cura

històrica resulta marginal i molt excepcional i, quan ho fan, moltes vegades és anacrònica. Aquestes dues i uniques¹ Nativitats, la de Mateu i la de Lluc, mostren diferents i contradictoris aspectes llegendaris de l'infantesa de Jesús impossibles de lligar a la realitat. A més, la narració i els passatges de la Nativitat de Mateu (capítol 2º) resulten tan diferents i contradictoris de la Nativitat de Lluc (capítol 2º) que sembla no parlen de la mateixa persona. A l'Evangeli de Mateu l'avís i senyal que ja a nascut el Messies la dona una estrella. Per contra, a la versió de Lluc, ho fa un àngel. Per a Mateu l'adoració i ofrena la fan uns Mags d'orient. Per contra, a la versió de Lluc ho fan els pastors de la comarca. Com que l'Evangeli de Lluc sempre és posterior al de Mateu, és molt probable que Lluc llegí la trama de la Nativitat de Mateu, més concretament, l'Adoració dels Mags. D'aquí que Lluc fés la replica de l'Adoració dels pastors.

Comencem dient que l'evangelista Mateu ens presenta el naixement de Jesús a Betlem donant a entendre que

els pares, Josep i Maria, són (de) i tenen casa-residència a Betlem (Mt 2, 11). Per contra, l'evangelista Lluc, ens narra que Josep i Maria són residents a Natzaret (al text s'intueix que Maria és natural i veïna de Natzaret [Lc 1, 26-27]) però ens presenta el naixement de Jesús a Betlem amb motiu d'un accident polític-administratiu que obliga a dur-los des de Natzaret de Galilea a Betlem de Judea, una distància de 150 Km. És a dir, Lluc introduí el pretext anacrònic d'un cens d'empadronament promulgat per Cèsar August i, dient que aquest cens s'executà a tot arreu de l'Imperi romà («*para que se empadronase todo el mundo*», Lc 2, 1) , al temps, que era Sulpici Quirino el governador romà de la província de Síria (Lc 1-2).

Els tossuts Pares de la teologia s'obstinaren en dir (i no provar) que Sulpici Quirino degué ostentar un anterior mandat com a governador de la província de Síria (molt abans de l'any 6 dC.). Però l'únic període possible on es podria ubicar una anterior i hipotètica governació de Quirino seria sempre abans de l'any 9 aC., quan el Senat romà delegà la província de Síria a Sencio Saturnino.

Però mai ha existit cap testimoni documental ni arqueològic (de W. Ramsay, 1764)^{2a} que done evidència d'un cens d'empadronament executat per Sulpici Quirino i amb anterioritat a l'any 6 dC., i sent, aquest, governador de la província de Síria. Però, el que és més greu i d'escandalosa incompatibilitat, mai abans, de la mort del rei Herodes, el Gran, (4 aC.) ni abans de que Cèsar August destituï a Arquelao (fill hereu d'Herodes, i etnarca de Judea, Samaria i Idumea) a l'any 6 dC., s'hagués pogut executat un cens romà dins del regne jueu o tetrarcats , per molt que vingués promulgat pel mateix Cèsar August. Mai ho haguera tolerat el rei Herodes. Ja que, des de temps del rei Herodes, el regne de tota Judea era un estat lliure-associat amb l'Imperi Romà, i sempre amb un propi i reconegut *status quo*. Quan a l'any 6 dC. Cèsar August destituï a Arquelao, les comarques de Judea, Samaria i Idumea perderen el seu *status quo* i quedaren annexionades a la plena jurisdicció romana dins la província de Síria, governada pel nou consular, Sulpici Quirino.

Però hui, i gràcies a l'historiador jueu Flavio Josefo amb els seus escrits i cròniques d'*Antigüedades Judias*, sabem que l'únic cens romà que comporta versemblança històrica amb el que diu i descriu l'evangelista Lluc

sols pot ser el cens cadastral (encara que Josefo no diu, -d'empadronament-) de finals de l'any 6 dC. i que executà el nou governador de la província de Síria, Sulpici Quirino^{2b}, dins de les comarques recentment annexionades de Judea, Samaria i Idumea, un cens cadastral promulgat per Cèsar August. Aquets fets són referenciats per l'historiador jueu Flavio Josefo en *Antigüedades Judias*, al llibre XVII. Abans de la destitució romana de l'etnarca Arquelao, a l'any 6 dC., regia de governador de la província de Síria, Volusius Saturninus.

Però el que menys l'importà a Lluc és si aquest referent històric-contemporani que escollí (cens que Lluc diu, d'empadronament) tingués la mínima coherència d'historicitat cronològica. Lluc tenia que cercar un motiu, una trama o conjuntura pseudo-històrica, per a dur-los cap a Betlem, la ciutat del rei David, davant l'imminent part de Maria i, així, garantir i sentenciar la tan dogmatitzada profecia de Miqueas dins les SE del judaisme.

Per tant, per a Lluc, aquest pretext anacrònic del cens romà suposava la millor coartada per dur a Josep i Maria cap a Betlem per inscriure's com a cònjuges. Ja que, segons deixa caure Lluc, Josep era oriünd de Betlem (Lc 2, 3-4), qüestió aquesta molt discutida.

Per a Lluc no hi havia cap dubte que els cònjuges Josep i Maria sempre havien tingut fixada la seua residència a Natzaret, ben clar ho veiem després del paràgraf -*Presentación de Jesús en el Templo*- de Jerusalem, en -*Vida de Jesús en Nazaret*-, quan Lluc diu, (Lc 2, 39): «*En cuanto cumplieron con todos los preceptos ordenados por la ley del Señor, regresaron a Galilea, a su ciudad de Nazaret*».

Ja que en aquestes dues úniques versions de la Nativitat de Jesús sí hi han dos punts coincidents que eren imperatius profètics i de requeriment dogmàtic per al judaisme i, més endavant, per als nous judeocristians, i que eren: que el Crist-Messies* tenia que ser descendent de la estirp de David, com digué Jahvè per boca del profeta Natàn a l'AT (Llibre II *Samuel* 7, 12-13) i que els evangelistes Mateu i Lluc bé ho ressenyen en (Mt 1, 1-17) i en (Lc 1, 27), (Lc 2, 4) i (Lc 3, 31).

I l'altre punt coincident és que el Messies havia de nàixer a Betlem, que era la coneguda com profecia de Miqueas (Miq 5, 1)³, i que Mateu ho narra dient, (Mt 2, 5-6): *Ellos le respondieron [al rei Herodes] «En*

Belén de Judea pues así está escrito por el profeta: “Y tú, Belén, tierra de Judá, ...». I, en pròpies paraules de Lluç (Lc 2, 11): «... Hoy os ha nacido un salvador, que es el Cristo Señor, en la ciudad de David [Betlem]». L’acompliment d’aquestes dues profecies eren, per a la religió jueva i la emergent judeocristiana, les que atorgaven autenticitat al Crist-Messies tan esperat pel poble d’Israel.

Aquestes dues pretensions messiàniques profetitzades a l’AT ben compilades i dites queden a l’Evangeli de Joan quan ho posa en boca d’uns jueus que discrepen i qüestionen l’autenticitat messiànica de Jesús (Jn 7, 41-42): *Unos decían, «Este es el Cristo». En cambio, otros replicaban: «...//..., ¿No dice la Escritura que el Cristo vendrá de la estirpe de David y de Belén, el pueblo de donde era David?».*

Pel que feia la qüestió genealògica de Jesús com descendent davídic (de la stirp del rei David), excepte aquest versicle de Joan, les narracions evangèliques mostren que el poble jueu no posà en dubte ni qüestionà la seua descendència davídica. Jesús era acceptat com fill de l’artesà Josep de Natzaret i net de Jacobo d’Helí (Lc 3, 23), i descendents del llinatge del rei David. Açò quedà molt assimilat als versicles de Mt 15, 22 i de Mc 10, 47. Per contra, com s’exposa en tot aquest treball d’investigació sí hi ha una gran abundància de versicles evangèlics que, seriosament, qüestionen i invaliden el tan profetitzat origen de Jesús a Betlem de Judea, sobre tot als Evangelis de Joan i Marc.

Encara que, d’una forma global, pertanyen a la casa de Jacob no deguem confondre a Jacobo d’Helí (iaio de Jesús) amb Jacob, el patriarca bíblic de l’AT.

I, aplegats, aquí, cal preguntar-se: Per què Mateu i Lluç narren la Nativitat a Betlem mentre que Marc i Joan ometen totalment la Nativitat i els passatges d’infantesa de Jesús??.

Sols s’hi troba una resposta:

Marc i Joan confeccionen uns evangelis per a instruir i adoctrinar als pagans de fora del judaisme. Els seus potencials feligresos (pagans, publicans, samaritans) NO exigeixen el purità dogmatisme de les profecies bíbliques de l’AT. Aquests nous creients s’adherien a la nova doctrina del cristianisme ignorant i passant de tot fanatisme profètic. Per tant, Marc i Joan comencen la seua crònica dels Evangelis amb els passatges de la

vida pública (i adulta) de Jesús de Natzaret, ometent tot episodi i referència de l’infantesa de Jesús, ja que els resultava innecessari i superflu. No obstant això, per a Marc i Joan, no hi ha dubte, és cosa assumida que Jesús nasqué a Natzaret. Més endavant, amb els versicles de Marc i Joan ho voreu més clar.

Cosa molt diferent era la situació dels evangelistes Mateu i Lluç que narraven el seus textos evangèlics per a ser divulgats, majoritàriament, als jueus conversos al cristianisme (judeocristians). Ço és, uns Evangelis estructurats amb el propòsit d’evangelitzar i reclutar als jueus (ja foren, fariseus, saduceus, essenis o/i zelotes) cap a l’emergent judeocristianisme. Ja que en temps de Jesús i, més després, als immediats segles II i III, el poble jueu manifestava molta incredulitat davant el messianisme de Jesús. És a dir, Mateu i Lluç tenien que persuadir als seus parroquians que Jesús era l’autèntic Crist-Messies que esperava el poble d’Israel i que complia amb les dues profecies messiàniques més emblemàtiques (comentades abans). El judaisme sempre a fet una fanàtica i exaltada custòdia⁴ de les Sagrades Escripures (AT) i de la Llei mosaica (de Moisés). Per tant, per a Mateu i Lluç fos condició *sine qua non*, -com imperatiu dogmàtic i doctrinal-, que el messies Jesús havia de complir amb el que sentenciava la profecia del profeta Miqueas (Miq 5, 1), que resava que el lloc d’origen de l’esperat Messies havia de ser a Betlem de Judá. Tot altra localització alternativa provocava escàndol i incredulitat, tan als jueus com als nous judeocristians.

Per la tasca de poder clarificar on tingué lloc l’origen i bressol de la persona històrica⁵ de Jesús (Jesucrist) resulta fonamental separar el Jesús -històric- del Jesús -teològic-. Dient-ho més clar, hem de separar el Jesús -persona física- del Jesús -dogmàtic o teològic-, eixe model messiànic que es pretengué que fos per l’adoctrinament i per a l’ús iconogràfic.

És clar, que el plantejament que faig sobre la totalitat del capítol 2º de Mateu atribuïnt-ho com una ficció literària de l’autor (digna del Premi Nobel de Narrativa Curta) comporta també la total invalidació d’historicitat pel que fa el motiu de l’estrela de Betlem i la seua altra adopció iconogràfica de cometa.

El fervorós Mateu introduí l’element de l’estrela (com assenyaladora del bressol del Messies) per donar-li majestuositat a la seua novel·lada Nativitat. Tot i això,

l'anomenada com -l'estrela de Betlem- sempre s'ha mostrat com una qüestió molt enrevessada i que obrí molts interrogants, tan si bé fos una senyal lluenta i miraculosa d'origen diví o, per contra, si bé fos d'origen natural i còsmic: «... fue un fenómeno cósmico natural, que Dios aprovechó para anunciar al mundo el nacimiento del Salvador», així, és com resa la pretensiosa anotació teològica (nº 2) que posa al peu de fulla en *La Santa Biblia* de Ediciones Paulinas (1964). Que curios!, que des de la mirada catòlica no li se doni l'alternativa de senyal divina-miraculosa o manifestació sobrenatural. Sembla que per als teòlegs bíblics d'*Edicions Paulines* era millor passar el «marro» als astrònoms.

No obstant això, al cas d'haver-se donat un esdeveniment astronòmic que assenyalara la vinguda de Jesús, com l'esperat Crist-Messies del poble jueu, aquest esdeveniment astronòmic molt bé haguera pogut ser la extraordinària i excepcional triple conjunció de Júpiter-Saturn a l'any 7 aC. Extraordinària efemèride ja bestreta per l'astrònom i matemàtic Johannes Kepler al 1604 per a donar raó de l'estrela de Betlem. Un treball molt costós d'infinits càlculs orbitals, rebobinant els transits astral dels planetes fins a configurar una lluenta conjun-

A la imatge 1 veiem una petita foto d'hemeroteca on es mostra una panoràmica de la Plaça de san Pere del Vaticà mostrant, darrere les lones, els preparatius del Naixement als Nadals del 2007 (Imatge 1). Monument on es reconeix la façana de la casa a Natzaret de l'artesà jueu Josep (fill de Jacobo d'Helí i descendents del rei David) i pare putatiu de Jesús (segons la teologia catòlica). És clar, que aquesta trencadora escenificació nadalenca al Vaticà mai haguera tingut lloc a l'anterior papat absolutista de Joan Pau II, encara que aquesta provocadora iniciativa vingués del seu ben estimat i amic el teòleg Joseph Ratzinger (qui aleshores, d'alguna forma, era 2º cap del Vaticà).

Aquells Nadals de 2007 el Papa Benet XVI tingué la valentia i humilitat de considerar i aprovar l'escenificació vaticana del Naixement a casa de l'artesà Josep a Natzaret. Tota una revolució teològica. Tombant, així, la inamovible ortodòxia teològica que situava l'escenificació del naixement del Messies a l'estable o pessebre d'un hostel a Betlem, segons resa la més universalitzada versió nadala de l'evangelista Lluç, (Lc 2, 7): «... y dio luz [Maria] a su hijo primogénito; lo envolvió en pañales y lo reclinó en un pesebre, porque no había lugar

AQUESTA PANORÀMICA DE LA PLAÇA DE SAN PERE AL VATICÀ, ALS NADALS DE 2007, MOSTRA DARRERE LES LONES ELS PREPARATIUS DEL NAIXEMENT. MONUMENT ON ES RECONeix LA FAÇANA DE LA CASA A NATZARET DE L'ARTESÀ JUEU JOSEP, PARE (PUTATIU) DEL MESSIES JESÚS.

EL PAPA BENET XVI TINGUÉ LA VALENTIA DE CONSIDERAR DE BO EL NAIXEMENT DE JESÚS A NATZARET DE GALILEA. TOMBANT, AIXÍ, LA INAMOVIBLE ORTODÒXIA TEOLÒGICA QUE SITUAVA EL NATALICI DEL MESSIES A L'ESTABLE D'UN HOSTAL DE BETLEM (JUDEA), QÜESTIÓ QUE VENIA PROFETITZADA PEL PROFETA MIQUEAS A L'ANTIC TESTAMENT (MIQ. 5, 1).

ció planetària molt propera al naixement de Jesús.

Aprofito l'incís astronòmic per a dir que els elements iconogràfics belemnítics associats a cometes⁶ tenen la seua raó i el seu arranc amb el cometa que pintà el Giotto al mural de "L'Adoració dels Reis Mags" de 1304. Uns anys abans, el Giotto es quedà bocabadat i extasiat amb la contemplació del lluent cometa de 1301 (era un retorn del periòdic cometa Halley) i volgué immortalitzar-ho en la seua tan adient obra pictòrica.

B) Nadals de 2007, Benet XVI capgirà tot el Betlem

para ellos en la posada».

Fins a l'any 2007 la quasi totalitat d'escenificacions belemnítics eren, i són, una fusió de les dues versions de la Nativitat a Betlem, la de Mateu i la de Lluç, amb la barreja de personatges dels distints passatges.

En aquesta trencadora escenificació vaticana del Naixement mostrant la casa de Josep a Natzaret, s'eliminà tota la parafernàlia iconogràfica tradicional com el bou castrat i l'ase (figures apòcrifes), com també s'eliminaren els pastors, l'estrela i els tres Mags d'orient. Important afegir que, en aquesta escenificació

vaticana, a un costat de la casa es mostrava la fusteria de Josep a Natzaret, amb llistons recolzats a les parets. Deplorablement els periòdics i noticiaris no saberen explicar bé el motiu d'aquest revolucionari «Betlem» (Imatge 2).

Aquesta única escenificació vaticana dels Nadals 2007, recreant la Nativitat a Natzaret de Galilea, sembla que creà escàndol i conflicte intern en la cúria vaticana (per menys ha esclatat un cisma). Suposava un colp molt fort per al món catòlic, sobre tot, per a la gent de fe molt fluixa, confusa i de poca cultura religiosa.

L'actual Papa i teòleg Joseph Ratzinger (Benet XVI), al seu llibre *Jesús de Natzaret* (2007), en la referència que fa sobre la personal del pare de Jesús, ens descriu:

«*Todos estos principados [pequeños tetrarcados de los hijos del rey Herodes] dependen de la Roma pagana. El reino de David se ha derrumbado, su casa a caído (cf. Am 9, 11s); el descendiente, que según la Ley es el padre de Jesús es un artesano de la provincia de Galilea, poblada*

predominantemente por paganos»⁷.

Aquí cal fer la següent reflexió, el teòleg Ratzinger omet tota referència del suposat origen betlemita de l'artesà Josep, pare de Jesús. Doncs, Ratzinger no el descriu com: –un artesà vingut (o oriünd) de Betlem de Judea-, com sí ho diu l'evangelista Lluc en la seua trama de la Nativitat (Lc 2, 4-5): «..., a la ciudad de David que se llama Belén, por ser él [Josep] de la patria de David, para empadronar-se con María, su esposa, que estaba encinta».

El Papa Benet XVI, com a teòleg, ho té clar, el pare Josep (fill de Jacobo d'Helí i de llinatge davídic, segons Lc 3, 23), ni visqué ni era oriünd de Betlem. Fet que dona suport a que aquesta trama creada per Lluc sobre el cens d'empadronament segué, més, conseqüència d'acomplir un requisit dogmàtic que d'un fet històric.

A la vegada que va avançant aquest treball veureu que són molts els arguments per avalar que el lloc d'emplaçament de les Nativitats de Mateu i Lluc foren trames

Jueves 27 de diciembre de 2007 Contacte con laopiniondezamora.es | RSS

laopiniondezamora.es NOTICIAS **La Última** HEMEROTECA » EN E

INICIO SECCIONES MÁS NOTICIAS DEPORTES OPINIÓN

Zamora Benavente Toro Comarcas Castilla y León Zamoranos del mundo **La Última**

laopiniondezamora.es » **La Última**

El Papa revoluciona el belén

Benedicto XVI suprime la mula, el buey y los pastores del nacimiento vaticano basándose en San Mateo, que sitúa el nacimiento de Cristo en Nazaret

★★★★★

El nacimiento que el lunes se presentó en el Vaticano sitúa el alumbramiento del niño Jesús en la casa del carpintero José, esposo de María, en Nazaret. Desaparece así el pesebre de Belén, con la mula, el buey y los pastores, donde la tradición católica situaba hasta ahora el nacimiento del hijo de Dios. Benedicto XVI se basa en el evangelio de San Mateo para efectuar este cambio.

AGENCIAS. Oviedo.- Los católicos que se acerquen a ver el Nacimiento de la Plaza de San Pedro, en Roma, van a encontrarse con algo muy diferente a lo esperado. Ya no habrá ni buey, ni mula o asno, ni estrellas ni pastores, ni, tan siquiera, pesebre. Jesús habrá nacido en casa de José, lo que da a entender que nació en Nazaret y no en Belén, y en lugar de recibir el aliento del buey y la mula se verá rodeado por las herramientas de carpintería de su padre putativo.

El nacimiento de la Plaza de San Pedro, Roma, muestra la carpintería de José. Foto Efe

IMATGE 2. PROVA DOCUMENTAL A LA CIBERHEMEROTECA

fictícies idealitzades pels mateixos narradors, sempre condicionats a acomplir i sentenciar l'emblemàtica profecia de Miques (AT).

Quan adjectivo lo de –emblemàtiques profecies- ho faig perquè estaven molt familiaritzades al judaisme precristià (com força bé es diu a Jn 7, 42), i molt acceptades i reconegudes pels summes sacerdots i els escribes de l'època (Mt 2, 4-5).

L'actual Papa-teòleg, Benet XVI, junt altres cristòlegs, és un clar defensor d'aquesta seriosa hipòtesi que situa l'origen de Jesús a Natzaret de Galilea, malgrat que al seu llibre *Jesús de Nazaret* (2007) no desenrotllà aquesta qüestió de l'origen i la infantesa de Jesús.

En la imatge 3 veiem una original i trencadora representació d'una Nativitat natzarena. Aquí s'han eliminat tots els personatges, sols està qui té que estar, la llum del Messies en l'entorn d'una fusteria d'un artesà jueu que li deien Josep, fill de Jacobo d'Helí i d'estirp de David.

C) Interrogants que han dut a qüestionar les dues Nativitats a Betlem, la de Lluc i la de Mateu

Per què en cap text del Nou Testament (els Evangelis, Fets dels Apòstols i tot el compendi de Cartes) Jesucrist mai ha rebut l'apel·latiu gentilici del poble de Betlem??.

Com seria al cas: Jesús “el betlemita”, o Jesús -de Betlem-. Ja que sabem que a tots els textos bíblics quan darrere del nom d'una persona es menciona una ciutat, aquesta fa raó del seu lloc de naixement (o pàtria). Entre nombrosos exemples veiem el de *Pablo de Tarso* (Fets 9, 1), de *Simón de Cirene* (Mc 15, 21), de *José de Arimatea*

(Mc 15, 43), de *Lázaro de Betania* (Jn 11, 1) i, com també les innumerables cites a, Jesús *de Nazaret*, i l'afegit gentilici de, *el Nazareno*.

Quan Jesús de Natzaret anà agafant fama a les comarques de l'antiga Palestina els Evangelis narren que adoptà el renom de Jesús “*el Nazareno*”. Sent una evidència inqüestionable que el motiu de “*el Nazareno*” li prové, íntegrament, del seu gentilici local. Malgrat això, alguns Pares custodis de la teologia es negaren admetre el renom gentilici de “*el Nazareno*” com únic i inevitable motiu del seu origen natal. S'havien de proposar altres alternatives. Es recercaren motius i connotacions secundaries molt conjecturables. Entre aquests, li foren atribuïdes variacions lèxiques com *n zîr*, *nazirao*, *nazo-*

UNA SUGERENT I TRENCADORA REPRESENTACIÓ DE LA NATIVITAT NATZARENA (L'AUTOR 2008). EL MESSIES JESÚS NASQUÉ A NATZARET, A LA CASA DE L'ARTESÀ JUEU JOSEP (FILL DE JACOBO D'HELÍ) ALS NADALS DE 2007 L'ESCENIFICACIÓ DEL "BETLEM" NATZARI REBÉ LA BENEDICCIÓ I LA CONSIDERACIÓ DEL PONTIFEX BENET XVI.

IMATGE 3

raio; mots amb terminologies que no resultaven gens compatibles ni eren derivades de l'arrel lèxica de *nazará* o *Nazaret*.

Aquestes derivacions adjectivades de *n zâr*, *nazôraios*, o *naziraios* (res a veure amb *nazareno*) al·ludeixen als integrants d'una secta jueva integrista precristiana, la secta dels *nazôraios*, consagrada al vot del *Nazareato*⁸. Secta molt observant en obeir preceptes com, el no beure vi ni licors (o qualsevol beguda fermentada) ni menjar productes de la vinya, no tallar-se el monyo, no menjar carn i no arrimar-se a ningun cadàver, ho podeu llegir al Llibre del Nombres (*Núm.* 6, 1-7). Açò dugué a conjecturar la idea desgavellada de que Jesús era dit "Nazareno" perquè havia fet el vot del *nazareato*, s'havia consagrat a esta secta extremista del judaisme.

Però, a més, de la incompatibilitat de l'arrel lèxica-semàntica, són tot raons foradades, ja que els textos evangèlics ens mostren tot lo contrari, testifiquen a Jesucrist com un jueu practicant però gens extremista i molt dialogant amb tot el món, amb els pagans, samaritans, publicans, fins i tot, prostitutes. Ho voreu en (Mt 9, 11): «¿Por qué vuestro maestro come con los publicanos y pecadores?». Jesús fou un creient jueu gens ni mica radical i no pertanyia a cap secta religiosa integrista, ni als zelotes ni als *nazôraios* (consagrat al vot del *nazareato*). Tant clar és, que el primer miracle que fa Jesús és transformar sis gerres d'aigua en vi de molt bona qualitat, quan l'invitaren a les bodes de Canà (Jn 2, 1-10). I, més endavant, Jesús s'arrimà als cossos morts de Làzaro i la filla de Jairo per a ressuscitar-los (Jn 11, 32-44) i (Mc 5, 21-43).

Però, aleshores, Mateu i Lluc, acèrrims sostenidors de l'origen betlemita, com resolen l'enrareda qüestió de per què Jesús adoptà, de sempre, el gentilici de *-el Nazareno-??*.

Mateu i Lluc no volen cap dubte a l'hora de situar l'origen de Jesús a Betlem. Ço és, el messies Jesús tenia que nàixer a la ciutat llegendària i profetitzada de Betlem de Judea, on molt abans havia nascut el rei David. Era imperatiu que el messies Jesús acomplira amb les profecies pregonades pels profetes a les SE (AT).

Pel que fa Mateu, al final del seu capítol 2º, d'una forma molt atrevida i a la desesperada, intentà justificar el mot gentilici de *-el Nazareno-*, (Mt 2, 23) dient: «... se retiró [Josep i la seua família] a la región de Galilea.

Y fue a vivir a una ciudad llamada Nazaret, para que se cumpliera lo anunciado por los profetas: "Será llamado Nazareno"». Ço és, afirmant-ho com una profecia dita pels profetes. Però, atenció, no existeix cap profeta de l'AT que profetitzà tal cosa, ni similar.

Mentre que Lluc sembla resoldre i justificar-ho, molt de passada, al seu versicle 4, 16: «*Llegó a Nazaret, donde se había criado, ...*».

-Quin sentit (o raó de ser) comportava la vinguda, l'adoració i ofrena per part d'uns mags vinguts d'orient (gr. *magoi*, savis sacerdots astrònoms-astròlegs de Mèdia o/i Caldea, al sud de la Pèrsia) el quals practicaven la religió zoroàstrica molt contrariada amb la jueva?.

Ja que la religió jueva, de forma total, reprovava i condemnava la pràctica i creença astrològica, açò ho podeu llegir al Llibre del Deuteronomi (Dt 18, 9-13).

També du molta incredulitat el fet que aquesta nova estrella messiànica sols s'aparegui i sigua vista per aquests mag i astròlegs pagans, (Mt 2, 7): «*Entonces Herodes, llamando en secreto a los Magos, averiguó de ellos con exactitud el tiempo de la aparición de la estrella*».

Aleshores, cap persona de la culta Jerusalem se'n adonà del sorgiment celest d'aquesta nova estrella??. Ni tan sequera se'n adonaren els intel·lectuals il·lustrats saduceus?. Sols la veien els Mags??.

-Com i quina senyal celest havien d'interpretar aquests mags d'orient (*magoi*) com la vinguda d'un Messies per, així, iniciar la llarga caminada??. I, cap on encaminarse??.

Doncs, fent un esforç d'assentiment, podríem admetre que aquests mags del sud de la Pèrsia (Caldea) reberen informació de les comunitats essènies, arrelades a la Baixa Mesopotàmia, sobre l'existència de la profecia de 4º Oracle de Balaam que parla de l'eixida de l'estrella de Jacob, profecia inclosa al Llibre dels Nombres (*Núm.* 24, 17) a les SE (AT), més endavant ho veurem.

Però, així i tot, quin esdeveniment estel·lar era el que havien d'escollir aquests pagans mags d'orient??.

Ja que en eixe període de temps hi hagué prou diversitat de fenòmens astronòmics, com: A l'any 12 aC. tingué lloc la retornada d'un lluentíssim cometa Halley, en aquella època el nucli cometari era molt jove i amb molta massa primària, encara tenia pocs perihelis rodats. A l'any 7 aC. tingué lloc la extraordinària triple con-

junció Júpiter-Saturn. Al 6 aC. l'agrupació planetària de Mart-Júpiter-Saturn a la constel·lació de Peixos. Al 5 aC. astrònoms xinesos de la 1ª dinastia Han registren una supernova ("estrella invitada") dins de Capricorn. Al 3 aC. conjunció Venus-Júpiter. I a l'any 2 aC. una lluentíssima conjunció Venus-Júpiter, els planetes s'acostaren a tan sols 3´ minuts d'arc.

Pel que narra l'Evangelí de Mateu sobre el desplaçament d'aquesta estrella (recordem que Mateu emprà el mot grec, *estera*) quan diu, (Mt 2, 9): «..., y la estrella que habían visto en Oriente iba delante de ellos, hasta que se detuvo sobre el lugar donde estaba el niño», qüestió que s'ha de dir que amb la declinació dels transits estel·lar sí podem mesurar l'hora, però mai són cap referent per a assenyalar itineraris terrestres ni donar localitzacions.

És un relat tan novel·lat i d'intriga que, fins i tot, aquesta enrarida història dels Mags d'orient (que no reis) aturant-se al palau d'Herodes, a Jerusalem, per preguntar el lloc del bressol del Messies, posava en seriós perill el futur de la vinguda del Messies a la Terra.

-Per què el cronista i historiador jueu Flavio Josefo (38 dC.-101), contemporani de Mateu, mai narrà res sobre -La matança dels Innocents- que contà l'evangelista Mateu?? en (Mt 2, 16): « ... se enfureció terriblemente y envió a matar a todos los niños de Belén y de toda su comarca, de dos años para abajo, según el tiempo que había sido precisado por los magos».

Per la seua proximitat temporal, F. Josefo fou el major biògraf especialitzat en la història del rei Herodes "el Gran" (73-4aC.) i qui descrigué, una per una, totes les cruels i sanguinàries tragèdies domèstiques i no domèstiques executades per la colera i tirania del rei Herodes (F. Josefo, "Antigüedades Judias", XVI, XI, 8, i també en *Ant. XVI, III* i en *Guerras Judias I, XXII, I*, i *Guerras XXXIII, II*). Fins i tot, també narrà l'execució de Juan el Baptista (cosí de Jesús) a mans d'Herodes Antipas (*Ant. XVIII, V, 2*), a la presó de Maqueronte (sud de Perea).

Sí és veritat, que el protoevangelí apòcrif de Santiago (cap. XXII) narra la matança dels innocents de mà de l'enfuriat rei Herodes. Però també és veritat que els dos passatges referents a la Nativitat (cap XXI i XXII) en l'apòcrif de Santiago són una tardana còpia (o plagi) de la de Mateu i escrita en grec a finals del s. II. Digam que els Evangelis apòcrifs són temptatives avortades d'evan-

gelis, i de confecció molt tardana (d'aquí ve lo de pseudo-Evangelí de Tomàs, o protoevangelí de ...), sempre amb una narració més anecdòtica que doctrinal. Doncs, la majoria dels textos apòcrifs són contarelles supèrflues i relats fora de l'entorn de Jesús. Als Evangelis apòcrifs abunda tot un anecdotari de l'infantesa de Jesús.

-Una altra prova per a *deslegitimar* l'enrarida qüestió de la Matança dels innocents és que, segons resen els versicles (Mt 14, 1-2; Mc 6, 14-16; Lc 9, 7-9) quan Herodes Antipas, tetrarca (que no rei) de Galilea i Perea (període 4 aC.-39 dC.), expressa la seua opinió sobre l'afamat i miraculós Jesús de Natzaret resulta, molt sorprenent, que no el reconegui de res. Ço és, la estranyesa que Antipas no fora informat per ningú del seu seguici que aquest afamat Jesús segué aquell nen-Messies al qui el seu enfuriat pare (rei Herodes) montà una batuda per a matar-lo. Exposant-ho més clar, en la Passió narrada per Lluc quan Jesús es troba cara a cara amb l'Herodes Antipas (Lc 23, 8-11) cap de la seua innumerable comitiva, allí present, ni el reconeix ni el qüestiona com aquell possible Messies que nasqué a Betlem de Judea. Aquesta manifesta ignorància o oblit en du a afirmar que el poble jueu mai li reconegué cap vincle natal amb la Betlem de Judea.

-Aquest novel·lat capítol 2° de Mateu, també ens fa dir, que lo roí i enfuriat que era el rei Herodes, aquest, es confiara tant en uns desconeguts Mags per a rebre la informació sobre on es trobava el nen Messies. Per què no envià darrere, a la guaita, al seu Servei Secret d'Intel·ligència??.

-Per què Mateu i Lluc, únics evangelistes que narren la Nativitat, difereixen tant entre ells?. Com anteriorment ja quedà ben explicat al preàmbul d'aquest treball, Mateu i Lluc estan obligats, davant les seues feligresies jueva i judeocristiana, a fer-los vore que Jesús era l'autèntic Messies que esperava el poble d'Israel. Ja que Jesús acomplia amb les dues profecies més emblemàtiques i dogmàtiques de les SE, pel que feia la del profeta Miqueas (Miq 5, 1) i la del profeta Natàn (II Samuel 7, 12-13), comentades abans.

D'aquí que cadascú, pel seu compte, idealitzen un guió diferent, una tramoia distinta per a sentenciar i garantir el naixement del Messies a Betlem de Judea i fer bona la profecia de Miqueas.

Per a Lluc, no hi ha dubte, Josep i Maria estan esta-

blits a Natzaret de Galilea. El part de Jesús té lloc (segons conta Lluc) al pessebre d'un hostel de Betlem pel fet circumstancial de la promulgació d'un cens d'empadronament ordenat per Cèsar August i executat pel governador romà en Síria, Sulpici Quirino. Ja que, segons Lluc, Josep era oriünd de Betlem (Lc 2, 1-7). Circumstància que, segons conta Lluc, els obliga a pujar de Natzaret cap a Betlem (150 km) per a inscriure's en l'empadronament com a cònjuges, estant ja Maria en un estat molt avançat de gestació.

Per contra, Mateu manifesta al seu Evangeli que els pares, Josep i Maria, tenien fixada la seua residència a Betlem de Judea (Mt 2, 11): «*Y entrando [els mags] en la casa, vieron al niño con Maria, su madre, ...*». I que mai, abans del part, cap dels dos, havien residit a Natzaret de Galilea, segons Mateu ho manifesta a l'últim versicle del capítol 2º (Mt 2, 23).

Si de cas fem l'intent de solapar i fusionar els versicles de les dues Nativitats i infanteses de Jesús que narren els dos capítols 2^{ns} de Mateu i Lluc, amb la intenció de resoldre i assenyalar l'enrevessat itinerari i periple de la Sagrada Família per tota l'antiga Palestina i part d'Egipte, ço és: L'anada de Natzaret de Galilea cap a Betlem de Judea per acomplir amb el cens d'empadronament; el part de Maria a un hostel de Betlem; de Betlem cap a Jerusalem per acomplir amb el precepte de la Llei mosaica de presentar (als 40 dies) al nen Jesús al Temple; anada a Natzaret; tornada a Betlem; aplegada dels Mags d'orient; la fugida cap a Egipte; i la tornada a Natzaret de Galilea des d'Egipte; ens trobem que les dues trames no són gens harmonitzables, més bé resulten caòtiques. Un trencacaps irresoluble. Per moltes càbales que els tossuts Pares de la teologia s'obstinen en bestraure una convincent explicació al caòtic i cansí periple de la Sagrada Família, ni una burra ni quatre burres, aguanten l'intens quilometratge que proposen alguns Pares de la teologia per acomodar i fer coherent les dues versions evangèliques d'aquest tan marejat periple de la Sagrada Família. Recordem que de Natzaret a Betlem ja hi han 150 Km. (Image 4).

D) Per què tot el capítol 2º de Mateu sembla ser un “pegat” o interpolació posterior?

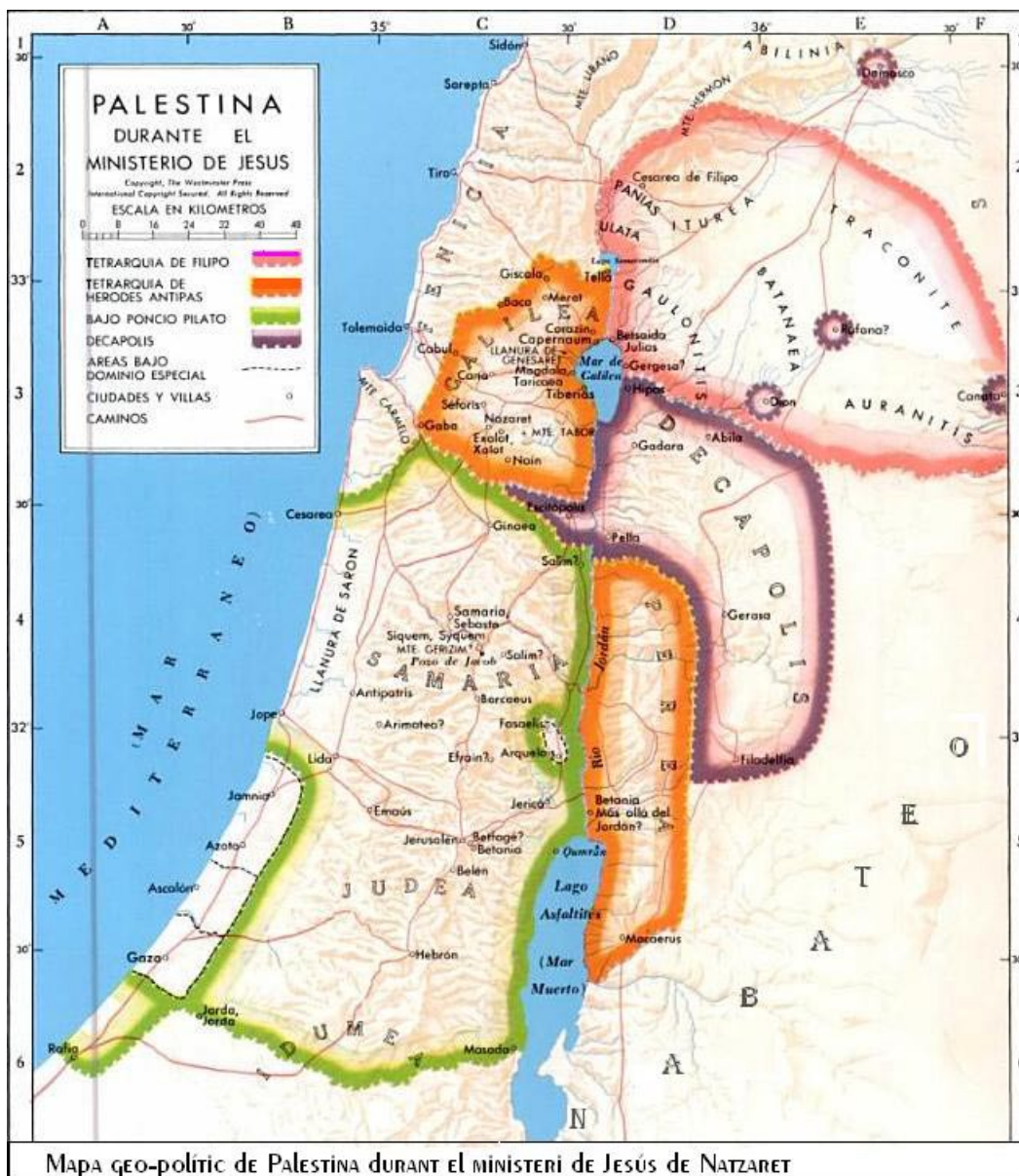
Segons una majoria d'experts bíblics validen la teoria de que Mateu i Lluc confeccionaren els seus Evangelis als anys 70 i 95 dC., respectivament, i, ho feren, en base

a la narració evangèlica de Marc (acceptat com primer Evangeli constituït) i amb un Evangeli, hui extraviat, anomenat font “Q” que contenia dites, cròniques i sentències atribuïdes a Jesús. La font “Q” segué una font comú per a Mateu i Lluc, encara que la narració de Lluc es mantingué molt més fidel a la font “Q”. No obstant això, també sabem que ni Marc ni la font “Q” contingueren material sobre la Nativitat i infantesa de Jesús. Nativitat i infantesa que tampoc la narrà l'evangelista Joan.

Per tant, cal pensar que tots els passatges del capítol 2º de Mateu, com la Nativitat a Betlem, els Mags, l'estrela, la matança dels innocents i la fugida a Egipte, junt a l'altra versió de la Nativitat a Betlem narrada per Lluc al versicles, Lc 2, 1-20, foren tot ficcions literàries idealitzades pels mateixos evangelistes i, sempre, obeïnt més la condició dogmàtica que la històrica.

Però, per a molts teòlegs i estudiosos bíblics el capítol 2º de Mateu, “L'Adoració dels Mags”, sembla ser tot un “pegat” inconnex per deixar resolta la qüestió messiànica del seu origen a Betlem. Dient-ho més clar, a l'evangelista Mateu, qui divulgava el seu Evangeli destinat, principalment, als creients jueus i judeocristians vinguts del judaisme, li era imperatiu situar el naixement de Jesús a Betlem per, així, donar credibilitat que Jesús era l'autèntic Crist-Messies que esperava el poble d'Israel, com eixe Messies que havia de nàixer a Betlem de Judá (tribu de) fent bona la profecia de Miqueas. És a dir, Mateu tenia que mostrar que aquest Jesús acomplia amb les promeses divines posades en boca dels profetes del poble d'Israel a l'AT.

Per a entendre que el capítol 2º és un «pegat», a posteriori, cal que es fixem molt com Mateu tanca el seu capítol 1er, un capítol dedicat a la genealogia davídica de Jesús (recordem que per a Mateu i Lluc és imperatiu demostrar que Jesús era descendent del rei David acomplint la dogmàtica profecia del profeta Natàn); aquest capítol 1er Mateu el tanca de forma determinant i taxativa. Sense donar cap localització, no fent cap referència ni preàmbul sobre Betlem, (Mt 1, 25): «... y la tomó como esposa. Y sin que antes la conociera, ella dio a luz un hijo al que puso por nombre Jesús». Ço és, que Mateu, amb aquest versicle que tanca el seu capítol 1er s'eximeix de manifestar qualsevol emplaçament o localització natal.

Sagrada mai havia estat abans a Natzaret ho expressa Mateu al termini del capítol 2º, (Mt 2, 23) «... se retiró [Josep, Maria i el nen Jesús] a la regió de Galilea. Y fue a vivir a una ciudad llamada Nazaret,», com evidència que mai abans del part a Betlem, Josep i Maria, havien tingut residència a Natzaret.

E) El controvertit i manegat subcapítol de -La fugida a Egipte i matança dels innocents- (Mt 2, 13-23)

Sobra dir que l'Evangeli de Mateu és el més apassionat i exaltat. En la última part de la Nativitat, al capítol 2º de Mateu, s'intueix un evident paral·lisme entre l'aniquilació dels nens bolquers jueus

És aquí, on s'entra a considerar (també en la opinió del Papa, Benet XVI) si aquest capítol 2º és un text novel·lat tardà que interpolà Mateu amb posterioritat a la seua primera versió aramea al voltant dels anys 65/70 dC.. És a dir, que tota la narració del capítol 2º no formava part de la primera i original composició aramea (o l'esbós arameu). I uns anys (immediatament?) després, quan Mateu compongué la definitiva versió grega del seu Evangeli, ja introduí aquest text de la Nativitat.

Altra qüestió molt antagònica i embrollada és que a la quasi totalitat de les versions (i transcripcions) bíbliques mostren que Mateu titula l'últim paràgraf del seu capítol 2º expressant un molt contradictori: *-Regreso a Natzaret-*, quan versicles abans Mateu deixa dit que Josep i Maria tenen la seua única residència a Betlem, no donant cap altra alternativa de lloc (Mt 2, 11): «Y entrando [els Mags] en la casa, vieron al niño con María, su madre, y postrándose le adoraron ...». Així doncs, la prova més clara que, abans de la fugida a Egipte, la Família

en la trama de persecució del Faraó per anul·lar tot futurible liderat messiànic (nen Moisès) i, pel que fa, la persecució d'Herodes sobre el nen Jesús. Podria semblar que Mateu s'inspirà amb el passatge de l'Èxode 1, 6-22.

Aquesta última part del capítol 2º, -La fugida a Egipte i matança dels innocents-, Mateu la farceix de profecies. Doncs, dins d'una extensió narrativa de tan sols deu versicles, Mateu introdueix tres profecies messiàniques. D'una forma compulsiva l'evangelista Mateu "intenta" acomodar al seu text l'acompliment del màxim de profecies deixades escrites a les Sagrades Escripures (AT) i, també, d'inventiva pròpia. Per, així, «documentar» i sentenciar l'autenticitat messiànica de Jesucrist.

Però, atenció, Mateu interpreta, maneja al seu gust i intercala les profecies de les Sagrades Escripures (AT) de forma molt subjectiva, partidista i enganyosa.

L'apassionament narratiu de Mateu li féu (tal vega-

da de forma premeditada) interpretar mal la profecia d'Oseas (Os. 11, 1), quan en Mt 2, 15, diu: ... y se fue a Egipto. Allí estuvo hasta la muerte de Herodes, para que se cumpliera lo que anunció el Señor por medio del profeta al decir: «De Egipto llamé a mi hijo», o també, en altra versió bíblica del mateix versicle de Mateu: ... al decir: «Yo llamé de Egipto a mi hijo». Però atenció, aquí, el profeta Oseas el què està expressant en el seu poema (o quarteta) és la crida d'amor patern de Jahvè cap al nou poble d'Israel. El possessiu *-mi hijo-* és, sens dubtes, el poble d'Israel i no té res a veure amb el messies Jesús, ni qualsevol altre messies. Açò ho voreu molt més clar a l'Èxode 4, 22-23.

Així resa la profecia d'Oseas en tot el context narratiu (Os 11, 1): «*Cuando Israel era niño, yo le amaba, y de Egipto llamé a mi hijo. Cuanto más lo llamaba, más se alejaban de mí. Ofrecían sacrificios a los Baales, y quemaban incienso a los ídolos*». I, ara, posem-ho en la fidel interpretació teològica acceptada, on es veu clar que s'està al·ludint als fills del poble d'Israel: «Al principi, jo [Jahvè] estimava molt al meu primogènit poble d'Israel, i d'Egipte el cridà per a que se'n isqués i, així, alliberar-lo de l'esclavitud [fent referència a l'Èxode]. Però, quant més volença posava, més s'apartaven de mí [*alejaban*, la 3ª persona del plural, està al·ludint al poble d'Israel]. Doncs, ells, oferien sacrificis i ofrenes als endevins i cremaven encens a altres ídols».

Però, el més greu de tot, és que Mateu amb la col·locació d'aquesta profecia d'Oseas darrere del versicle de Mt 2, 14 falseja i capgira totalment el verdader sentit lèxic-semàntic pel que fa la localització, que és i deuria ser: *-De Egipto [lo] llamé a mi hijo [para que saliera]-*. És a dir, que on toca interpretar *-una eixida d'Egipte-*, Mateu pretén que s'interprete al contrari, com *-una entrada refugi en Egipte-*, una cosa tan falsejada com, «Des d'Egipte cridà al meu fill per a que vingués a refugiar-se de la persecució d'Herodes».

Al estudiosos bíblics sempre els ha sorprès el lloc on Mateu intercalà la cita del profeta Oseas tergiversant totalment el seu significat. Així doncs, Mateu s'hagués pogut esperar a intercalar la cita profètica d'Oseas darrere el versicle Mt 2, 21, on hagués agafat tot l'autèntic i verdader significat.

De seguida, Mateu encadena un altra profecia referent a la *-Matança dels innocents-*, en Mt 2, 17, quan diu: *Así*

se cumplió lo anunciado por el profeta Jeremías, que dice: «Una voz se oyó en Ramá, llanto y gran lamento. Es Raquel que llora a sus hijos, sin querer consolarse porque ya no existen». Però, aquí, el sentit o motiu que agafa aquest poema del profeta Jeremies (Jr 31, 15) són els plors i la desesperació de Raquel (2ª esposa de Jacob, el patriarca bíblic de l'AT) per la mort de dos dels seus fill (Efraím i Manasés) en les deportacions pels assetjos dels assiris. Aquí, l'única relació o nexa que li s'ha pogut trobar és que, segons resa la tradició, Raquel morí de part en Efratà (molt prop de Betlem) i la tomba de Raquel es trobaria a les rodalies de Betlem. A partir, d'aquí, tot són conjectures.

Pel que fa l'episodi de la matança dels innocents, anteriorment, ja he dit que no hi han fonts extrabíbliques que documenten aquest fet, sols ho diu l'Evangelí canònic de Mateu i al passatge de la Nativitat que narra el protoevangelí apòcrif de Santiago (cap. XXII), i que és plagi de la Nativitat de Mateu.

Dir també, que aquesta Nativitat narrada en l'apòcrif protoevangelí de Santiago s'omet, totalment, la fugida a Egipte. Santiago ens narra que Maria, d'avant l'amenaça d'Herodes, amaga al seu bolquer Jesús en una quadra de bous (a Betlem).

Mateu tria i posa profecies amb sentit i motiu inconnex i les tergiversa al seu propi gust. Fins i tot, de vegades, afegeix profecies d'inventiva pròpia com per exemple en Mt 2, 23, quan Mateu remata el capítol 2°, dient: *Y fue a vivir a una ciudad llamada Nazaret, para que se cumpliera lo dicho por los profetas: «Será llamado Nazareno*». Però, quin profeta ho diu??. Ja que mai s'ha trobat cap profecia bíblica que recolze o mostre indicis d'aquesta afirmació profètica que diu Mateu. Aquest gentilici *-de Nazaret-* i *Nazareno* com motiu del lloc d'origen és, integrament, real i inqüestionable, i mai fou profetitzat ni corroborat per cap profeta a l'AT.

Pel que fa tota aquesta plètor de encadenades profecies dins del capítol 2° de Mateu, l'autor, molt respetuosament, es permet la llicència de postil·lar el següent: «*Dichosos los que sin necesidad de profecias han creído*», pel que fa i diu, a Jn 20, 29.

Tota profecia, tan bíblica com no bíblica, obeïxen la regla de la intemporalitat (són *atemporals*). Tot poema o quarteta profètica mai mostra ni resol el lloc temporal de quan ocorrerà, estan alliberades de tota datació. Per,

així, fer-les servir a infinits esdeveniments, si bé ara no, d'ací més temps. És a dir, amb una mica d'imaginació, atreviment i sabent manejar un lèxic ambigu i confús podríem justificar i assentar, de forma profètica, qualsevol important esdeveniment ja consumat. És el que es fa a la interpretació de les quartetes profètiques del vident *Nostradamus*. Doncs, la millor definició de -profecia- que m'he topat, és: «Una ambigüitat pronosticada per a l'infinit».

Mateu tanca el seu últim paràgraf del capítol 2º titulant-ho (en la quasi totalitat de versions evangèliques), com: *-Regreso a Nazaret-*. Amb aquesta expressió de -tornada-, Mateu s'embrolla totalment, ell mateix, al manifestar que els cònjuges Josep i Maria, abans del part a Betlem, ja tenien establida alguna residència-casa a Natzaret. Ja que Mateu entra en contradicció amb el que diu el seu últim versicle que tanca el tan novel·lat capítol 2º (Mt 2, 23): «... y se retiró [la Família Sagrada] a la región de Galilea. Y fue a vivir a una ciudad llamada Nazaret,». Aquí, Mateu està manifestant que Josep i Maria mai havien residit a Natzaret. Com veieu, tot un embolic.

F) Hi hagué Reis Mags que seguiren l'estrela i adoraren al messies Jesús?

Sembla tot que no. L'apassionat Mateu pretén relatar una Nativitat majestuosa i magníficent. Per això, compon un conte molt novel·lat, fins i tot, amb la intrigant persecució d'Herodes. Sí, és obvi que existí la casta sagrada dels Medos, sacerdots anomenats com *magoi*, pertanyent a la religió zoroàstica Medà i Caldea (a l'antiga Pèrsia). A partir d'aquí, la bola de la llegenda dels Reis Mags anat engordint-se de fal·làcies i troles. També cal deixar ben clar que a la narració de -l'Adoració dels Mags-, a l'Evangeli canònic de Mateu, no diu que siguin reis, com tampoc determina el nombre de mags («... unos magos procedentes de oriente», Mt 2, 1), ni descriu cap nom llegendari dels mags, com tampoc descriu que hi hagués un mag negre. Tot són fabulacions més tardanes (de finals del s. III) per engrandir més la llegenda i el mite.

I, pel que fan les suposades restes d'ossos d'aquests tres Reis Mags d'orient (especulativa troballa arqueològica atribuïda a Helena, la mare de Constantí el Gran, a principis del s. IV) custodiades dins d'un descomunal

sarcòfag de l'Edat Mitja i banyat d'or, a la catedral de Colònia, sols em queda dir que aquestes deixalles humanes són catalogades com reliquiari-bola.

G) Les proves documentades als textos evangèlics són demolidores en situar l'origen i bressol de Jesús a Natzaret de Galilea

L'Evangeli de Joan ens mostra com els jueus no volien reconèixer a Jesús com el Crist-Messies (o profeta) perquè era *vox populi* que havia nascut a l'insignificant llogaret de Natzaret, a la comarca de Galilea, i això provocava escàndol i espantada als nous creients vinguts del judaisme.

El versicle de Jn 1, 45-46, mostra de manera inqüestionable l'origen local de Jesús, quan diu: «*Hemos encontrado a aquél de quien escribió Moisés en la Ley y los Profetas. Es Jesús de Nazaret, el hijo de José*». Y le respondió Natanael: «*¿De Nazaret puede salir algo bueno?*».

Més avant, al paràgraf *-Nuevas discusiones sobre el origen de Cristo-*, de l'evangelista Joan també resulta molt determinant. Un diàleg crispat entre jueus (Jn 7, 41-43, 52): *-Otros decían: «Este es el Cristo»*. En cambio, otros replicaban: «*¿Acaso viene de Galilea el Cristo? No dice la Escritura que el Cristo vendrá de la estirpe de David y de Belén, el pueblo de donde era David?*» /.../. Ellos le respondieron [a Nicodemo]: «*También tú eres de Galilea. Indaga y verás que de Galilea no sale ningún profeta*». A la comarca de Galilea predominava molt el paganisme.

Per a l'evangelista Marc, primer Evangeli constituït, dona entendre a les clares que Jesús nasqué a Natzaret. No dona cap possibilitat a Betlem.

Mc 1, 9: «*Y sucedió que por aquellos días vino Jesús desde Nazaret de Galilea, y fue bautizado por Juan [“el Bautista”] en el Jordán*». Aquí, Marc, a l'inici del seu Evangeli no diu altra ciutat d'origen que no fos Natzaret.

Poseu ara molta atenció a tot el que diu l'evangelista Marc, dins del paràgraf titulat: *-Jesús, rechazado en Nazaret-*, on Marc diu, (Mc 6, 1): «*Partió de allí y fue a su ciudad, ...*», al·ludint a Natzaret. En altres versions evangèliques del mateix versicle, posa: «... y fue a su patria», del gr. *patris*, com la terra natal.

I de seguida, uns renglons més avall, també ens ho

afirma de la mateixa boca de Jesús, estant predicant a Natzaret, que el seu origen era Natzaret, (Mc 6, 4): *A su vez, Jesús les decía: «Un profeta sólo es despreciado en su pueblo, entre sus parientes y en su casa».*

A més, que tot lo món el coneix amb l'apel·latiu -Jesús de Natzaret- i -Jesús el Nazareno-. Així ho veiem a l'endimoniat de Cafarnaúm (Mc 1, 24), a l'assistenta del Summe sacerdot (Mc 14, 67), a l'àngel del sepulcre (Mc 16, 6) i, fins i tot, dit pel mateix evangelista Marc (Mc 10, 47).

El què és més, als Fets dels Apòstols (He 22, 8) el mateix Jesucrist, manifestant-se a Pau de Tars, es reconeix com oriünd de Natzaret, quan diu Pau: «“¿Quién eres, Señor?”. Y me dijo: “Yo soy Jesús de Nazaret, a quien tú persigues”».

Encara que Mateu i Lluc, amb una trama diferent, situen el Naixement a la llegendària i davídica Betlem, quan presenten a Jesús en la seua vida adulta canvien el sermó d'una forma radical. Al nom de Jesús també li afegeixen l'apel·latiu -Jesús de Natzaret- o -el Nazareno- i, també, -el galileo- (Natzaret pertany a la comarca de la Galilea).

Encara més clar ho veiem al passatge evangèlic de -l'Entrada triomfal de Jesús a Jerusalem-, on el poble de Jerusalem (a tan sols 10 Km de Betlem) no té dubtes en assenyalar el lloc de naixement de Jesús, (Mt 21, 11): *«Y las multitudes respondían: “Este es Jesús, el profeta de Nazaret de Galilea”».* És a dir, mai es digué: «Jesús, el profeta de Betlem», o «Jesús, el profeta de la ciutat del rei David».

Com, també, al paràgraf titulat -Triple negación de Pedro- (Mt 26, 69): *«Se le acercó una criada y le dijo: “Tú también estabas con Jesús, el galileo”».* Altres exemples es veiem a (Mt 26,71), (Lc 4, 34), (Lc 18, 37) i (Lc 24, 19).

D'igual forma, als versicles de la Passió de l'evangelista Lluc, es manifesta la procedència galilea de Jesús, (Lc 23, 6-7): *«Al oír esto, Pilato preguntó si aquel hombre era galileo. Y, al saber que era de la jurisdicción de Herodes [Antipas], le remitió a Herodes, que por aquellos días estaba también en Jerusalén».*

Com heu vist al llarg d'aquesta exposició documental, on el dogma teològic pretenia que forà a Betlem, la *vox populi*, expressada als Evangelis, sempre deia Natzaret.

H) Oblidà Mateu intercalar la profecia de l'oracle de Balaam?

Aquesta qüestió sempre ha sigut un punt de controvèrsia entre els estudiosos bíblics. Doncs, ja que si Mateu fou un apassionat de les profecies reblint tot el seu capítol 2º de profecies, la majoria manegades i d'inventiva pròpia (com la de Mt 2, 23), cal preguntar-se: Per què Mateu no introduí a la seua Nativitat la tan adient profecia del 4º oracle de Balaam del Llibre dels Nombres (AT)??

Doncs, què bé li haguera quedat a la Nativitat de Mateu intercalar aquesta profecia de Balaam al Llibre dels Nombres (Núm. 24, 17) darrere del seu versicle, Mt, 2, 2: *«... Porque hemos visto su estrella en el Oriente y venimos a adorarle.»*, i, aquí, de seguida, intercalariem el poema profètic de Balaam, posant: -*Para que se cumpliera lo anunciado en las Escrituras por el oráculo de Balaam: «La veo, pero no ahora, la contemplo, pero no de cerca: una estrella se destaca de Jacob, un cetro surge de Israel.»*-. Aquest oracle, que comença com una endevinalla, semblaria estar evocant que de la descendència patriarcal de Jacob, sorgirà un futur Messies; però no confondre el patriarca Jacob de l'AT amb el Jacobo d'Helí, iaio de Jesús de Natzaret.

Però aquesta omisió profètica a l'Evangelí de Mateu (al text de la Nativitat) ha dut a moltes interpretacions. Una d'elles, la que considero més argumentada, és que l'oracle de Balaam és la boca d'un afamat endeví. Ço és, un vident estranger de la Mesopotàmia que, de forma sovint, malaia al poble d'Israel i a la dinastia davídica. Ni tan sequera era profeta menor. És clar, que Mateu coneixia la profecia de Balaam a les Sagrades Escriures (AT), però inserir aquest poema de Balaam desvirtuava i desmereixia el seu Evangelí.

Per altra part, els entesos bíblics, com Raymond E. Brown, i a la web de l'Enciclopèdia Catòlica, al capítol -*Reyes Magos*- (penós, en quan que Mateu mai parla de, -Reis-) manifesten, amb molta unanimitat, que l'utilització del mot *astrom* (i no, *astera*) emprada al poema de Balaam, aquí, no està fent al·lusió a una estrella natural o cos celest, sinó que fa motiu a un gran príncep diví que té que vindre. Res d'estranyar en un poble sempre obsessionat en la vinguda de messies, profetes i querubins.

D) Conflictes per datar el Naixement

És molt sorprenent que cap evangelista, ni tan sequera el tan erudit Lluc⁹, feren l'esforç d'inscriure i immortalitzar la data *súmmum* de -la crucifixió i mort de Jesucrist-, amb el còmput del calendari sirià tan popular i utilitzat a la Palestina dels segles I i II. Doncs, aquí, veieu clar com als textos bíblics i evangèlics la cura històrica i cronològica resulta marginal. No s'enganyem, la funció dels textos bíblics és única i primordialment doctrinal.

De ser verdadera aquesta hipòtesi que situa l'origen de Jesús a Natzaret quedarien desestimats tots els referents temporals a que al·ludeix Mateu sustentats sobre el personatge històric del rei Herodes, el Gran. Però, açò, no deslegitima la que hui és acceptada com la franja (aproximació) temporal per al naixement de Jesús, de l'any 7 aC. al 4 aC.. Sempre situant-la abans de la mort del rei Herodes que tingué lloc al març/abril del 4 aC, ja que estem parlant d'una datació també sustentada sobre el capítol 1er de l'evangelista Lluc, quan al paràgraf *-Anuncio del nacimiento de Juan el Bautista-*, Lluc diu, (Lc 1, 5): «*Hubo en tiempos del rey Herodes, rey de Judea, un sacerdote llamado Zacarias ...*» (pare de Joan el Baptista). I, de seguida, en Lc 1, 25, diu: «*Unos días después concibió Isabel, su mujer, ...*». Uns versicles més endavant, a Lc 1, 36, ens diu que els cosins, Joan el Baptista i Jesús, se'n donen de gestació uns sis mesos, respectivament. Per tant, aquests dos personatges històrics són coetanis (quintos) i, al temps, dels últims anys de vida del rei Herodes, el Gran. Per tant, amb molta unanimitat, els historiadors afirmen que Jesús nasqué uns anys abans de la mort del rei Herodes, l'any 750 AUC del còmput romà, a la nostra cronologia l'any 4 aC., sent una datació basada en una narració de Flavio Josefo en *Antigüedades Judias, libro XVII, cap. VI, 4*, qui intercalà el referent astronòmic d'un eclipsi de Lluna a dies de morir el rei Herodes i vespra de la Pasqua jueva (mes *Nisán*). Eclipsi lunar que tots els registres astronòmics situen al 13 de març de l'any 4 aC. Per tant, hi ha unanimitat en acceptar que el rei Herodes morí dins dels mesos març o abril de l'any 4 aC.

No obstant això, hi han teòlegs i historiadors bíblics que, d'una manera molt atrevida, cabalística i enrevessada, s'obstinen en determinar l'any i mes exacte del naixement de Jesús mitjançant el versicle de Lc 3,

1-2, on el meticulós Lluc fa una excepcional i inusual exposició d'historicitat cronològica, amb alguna imprecisió¹⁰, dient: «*En el año decimoquinto del imperio de Tiberio César, siendo Poncio Pilato gobernador de Judea, y Herodes [Antipas] tetrarca de Galilea; su hermano Filipo tetrarca de Iturea y de la región de Traconítida, y Lisaniás tetrarca de Abilene, y bajo los Sumos Sacerdotes Anás y Caifás, vino la palabra de Dios sobre Juan [el Baptista], ...*»

Però resulta impossible traure quina edat tenia Joan, el Baptista, en eixe moment de tanta ambigüitat que deixa caure Lluc: «*... , vino la palabra de Dios sobre Juan, hijo de Zacarias, [estant] en el desierto*».

Tampoc del versicle de Lluc 3, 23 es pot precisar l'any de naixement de Jesús: «*Jesús, al comenzar, tenía unos treinta años*». D'entrà l'evangelista ja comet la imprecisió de posar *-unos-* i, a més, al voltant de la dita no hi ha cap referent històric on agarrar-se per poder precisar la data del naixement. Per tant, resulta molt conjecturable el pretensió intent de traure l'any concret del naixement de Jesús de Natzaret.

J) Conclusió de la hipòtesi

Aplegats, aquí, amb aquesta hipòtesi dogmàtica-literària, podem resoldre d'una forma satisfactòria dient que l'apassionada narració evangèlica de tot el capítol 2° de Mateu, junt als dos subcapítols de la Nativitat de Lluc (el Naixement de Jesús i l'Adoració dels pastors), respon tot a una conjuntural exigència dogmàtica i doctrinal dels narradors per a validar unes modèliques profecies messiàniques de l'AT i res a veure amb la realitat històrica.

Sí reconec que el fet d'afirmar que les dues versions evangèliques de la Nativitat a Betlem són unes ficcions literàries de Mateu i Lluc resulta, d'entrada, una positura molt trencadora i revolucionària pel que fa l'assentiment teològic més conservador. Però, al menys, aquesta hipòtesi dogmàtica-literària és l'única que ho resol tot (l'estrela, els Mags d'orient, ...), sense deixar cap incògnita.

Pel que fa als teòlegs, historiadors bíblics i, sobre tot, als astrònoms i divulgadors, sent-ho tot aquest ancestral balafament de tinta, paper i temps que hem malbaratat en resoldre el presumpte fenomen de la mítica estrela de Betlem.

A més, si tan veritable és que molts passatge evangèlics són coincidents en emfatitzar i enaltir la humilitat messiànica que sempre manifestà Jesucrist com és, entre molts altres exemples, el passatge narrat pels quatre evangelistes -l'Entrada triomfal de Jesús a Jerusalem-, (Mt 21, 1-7; Mc 11, 1-11; Lc 19, 29-38 i Jn 12, 12-19) on Jesús, reconegut com el Crist-Messies, fa l'entrà a Jerusalem pujat a lloms d'un ruc.

Per tant, ara, deuríem considerar aquesta innovadora postura teològica més acorda amb la humilitat que tan s'envoltà i exaltà Jesús i admetre, així, el seu origen i bressol a la insignificant Natzaret. Un poblet tan insignificant que és ignorat a tot l'Antic Testament. No existeix cap referència de Natzaret en cap escrit precristià. Al Llibre de Josué, quan descriu amb tot detall la toponímica local de la regió de Galilea, s'omet a Natzaret. És més, tampoc fou anomenada per Flavio Josefo, el gran historiador jueu del s. I, quan al descriure en les seues cròniques de les *Guerres Jueves* contra els romans, menciona a 54 poblacions galilees però mai cita a Natzaret. El mateix passa al *Talmud*, antiquíssim compendi d'escrits jueus (s. II-IV), on s'enumeren 63 poblacions galilees, però també Natzaret queda fora.

Per tant, hui, des d'una interpretació cristològica més actualitzada (i des de la pròpia fe), el creient cristià deuria acceptar amb agrado que l'origen i bressol del messies Jesús fou al petit llogaret de Natzaret de Galilea, i no a la llegendària i profetitzada Betlem de Judá, la ciutat del rei David.

Abans, hem dit que aquesta seriosa hipòtesi té el recolzament de l'actual Papa-teòleg, Benet XVI, (manifestada als Nadals de 2007) i corroborada per altres cristòlegs. Però, el fet d'assentir aquesta hipòtesi dogmàtica-literària, afirmant que la persona històrica de Jesús (Jesucrist) nasqué al llogaret de Natzaret, no pretén, de ninguna manera, rebentar l'ancestral escenificació del pessebre a Betlem, ni canviar cap lletra de les nadalenques, ni tampoc tombar l'estrela més mitòmana, com tampoc empobrir la indústria manufacturera nadalenca, ni fotre la nit tan màgica dels Mags d'orient. L'autor és un cristià creient en la vida i doctrina de Jesús de Natzaret divulgada als Evangelis, però en la part que s'expressa la vida pública i ministeri de Jesucrist. I, pel que fan les llegendes de la Nativitat i l'infantesa de Jesús són, això, llegendes urbanes. També soc sabedor que tots els textos

bíblics són de motivació primordialment doctrinal i per a res pretenen una redacció o crònica d'historicitat. Allí, la cura històrica i cronològica és purament marginal. A la narració bíblica sempre es prioritza el sentit catecumenal i doctrinal, la narració bíblica mai ha pretès salvaguardar un mínim mètode històric. Recordem que als textos de l'Antic Testament mai s'anomena el nom del faraó de torn. I digam, com una excepció, que l'únic narrador als textos bíblics que mostrà una mica de cura pel que fa la historicitat cronològica fou l'evangelista Lluç, un metge d'Antioquia que dominava molt el grec, a la narració dels versicles, Lc 3, 1-2.

Encara que Lluç, de forma molt intencionada i anacrònica, cometé la seua cantada i espifiada històrica als versicles que encapçalen la seua Nativitat en Lc 2, 1-2, dient: «Y sucedió que, por aquellos días, se promulgó un edicto de César Augusto para que se empadronase todo el mundo. Este primer censo fue hecho siendo Quirino gobernador de Siria», però l'evangelista Lluç rep tota dispensa per la comprensible submissió dogmàtica.

Abreviatures:

AT= Antic Testament

NT= Nou Testament

SE= Sagrades Escripures

Jn= Joan

Lc= Lluç

Mc= Marc

Mt= Mateu

Núm= Llibre del Nombres

NOTES

* El nominatiu -Crist- en la semàntica bíblica de l'AT vol dir: Rei; i el nominatiu -Messies- vol dir: l'ungit (el consagrat) per Jahvè, també pot adoptar el significat de: l'enviat per Jahvè.

¹ Dels quatre evangelistes, sols Mateu i Lluç narren els passatges de la Nativitat. També ho fa el protoevangeli apòcrif de Santiago (res a vore amb Santiago el Menor), però aquesta narració escrita en grec a finals del s. II, pel que fan els passatges de la Nativitat (cap. XXI, XXII), són còpia calcada (un plagi) de la de Mateu.

^{2a} La troballa arqueològica a Tívoli (de W. Ramsay, 1764) d'una inscripció fragmentada en llatí a una làpida sepulcral, aquesta no fa menció a cap persona, ni tam-

poc cita el títol de, -governador-, ni càrrec equivalent, i no dona cap data. La inscripció llatina sols al·ludeix a un *procònsol* en la província d'Àsia i que, després, ostentà un càrrec a la província de Síria. Per tant, aquesta troballa arqueològica mai pot testimoniar cap altre mandat de Sulpici Quirino com governador de la província de Síria amb anterioritat a l'any 6 dC.

^{2b} Josep Emili Arias, "Sinopsis de l'estrella de Betlem", *Huygens* 52, (2005) p 26

³ El profeta menor, Miqueas de Moréset (760,?- 690 aC.) és molt posterior al rei David.

Per tant, aquesta profecia de Miqueas (Miq 5, 1) mai podia al·ludir al naixement del rei David a Betlem de Judea.

⁴ De manera inqüestionable, els jueus atribuïen a la Escripura Santa (llibres de les Sagrades Escripures, AT) un origen diví revelat per boca dels profetes. És més, els narradors i hagiògrafs que confeccionaren els textos de les Sagrades Escripures estaven assistits per l'esperit diví. Per als jueus la Escripura Santa, d'alguna forma, era la boca de Jahvè transmesa en la mà dels hagiògrafs. Per al judaisme tot lo escrit a l'AT pren un origen diví. Però, açò, també ho fa al NT, com en la 2ª Carta a Timoteu (Tim 3, 16): «*Pues toda la Escritura es inspirada por Dios*».

⁵ Com a dues evidències no bíbliques que manifesten i evidencien, dins dels segles I i II, l'existència històrica de Jesús de Natzaret (Jesucrist) tenim el *Testimonium Flavinium*, la de l'historiador jueu-fariseu romanitzat Flavio Josefo (38-101) en la seua 2ª referència en *Antigüedades Judías XX, IX 1*. Tot s'ha de dir, que la 1ª referència feta en *Antigüedades XVIII, III, III*, és una tardana interpolació piadosa de mà dels cristians, una adulteració del text original de F. Josefo. L'altra font extrabíblica manifestada ens ve de l'historiador romà Corneli Tàcito (55?-117) a la seua obra *Anales XV cap. 44*.

Però admetam, també, que la carència de proves no bíbliques no provaria l'inexistència.

També, en referències no cristianes, tenim les fonts del *Talmud* jueu del s. III (*Senedrin 67*) que donen referència de Jesús de Natzaret (o *Ischu*), dient que morí per ordre de les autoritats jueves. En altres passatges del *Talmud* es diu que Jesús fou executat amb l'ús jueu de la lapidació.

D'alguna forma, també, s'ha d'acceptar com testimoni d'historicitat el donat pels mateixos quatre evangelistes. Ja que són quatre relats que constaten i testimonien un mateix fet, la mort en crucifixió de Jesús de Natzaret. De no ser així, semblaria que aquests quatre textos evangèlics foren la conseqüència d'un concurs-novel·la inspirat en la vida o biografia d'un futurible Messies que havia de redimir al poble d'Israel.

⁶ Quan l'evangelista Mateu confeccionà el seu capítol 2º com la definitiva composició evangèlica, emprà el grec antic a la narració evangèlica, i aquest grec ja disposava de mot propi per la designació de -cometa- (κομ ητηςου) per a descriure l'astre cabellut (lat. *Stella barbata*). Per tant, a l'emprar el vocable grec -*astera*-, sens dubte, que Mateu volgué descriure una estrela i no un cometa.

⁷ Ratzinger, Joseph, *Jesús de Natzaret*, ed. La Esfera de los libros. Madrid, 2007, cap. 1, p. 34

⁸ Raymond E. Brown. *El Nacimiento del Mesías, -Comentarios a los relatos de la infancia*. Ediciones Cristiandad, SL. Madrid 1982, pp 210-214 i 222-223.

⁹ L'evangelista Lluç és el més erudit dels quatre evangelistes, és un metge d'Antioquia, domina moltes llengües i escriu amb un llenguatge molt exquisit i bonic, amb un grec molt curat i tècnic, valga el versicle Lc 24, 29: «*..., mas ellos lo forzaron, diciendo: " Quédate con nosotros, porque es tarde y ya ha declinado el día*»».

¹⁰En aquesta inusual exposició d'historicitat de l'època que ens narra Lluç hi ha una petita imprecisió, i és que al període que Ponci Pilato seguí governador de Judea sols regí un Summe Sacerdot a la ciutat de Jerusalem, Caifás.

Llibres bíblics emprats:

Nuevo Testamento, d'Antonio Fuentes Mendiola. Ed. Rialp. Madrid (1995) 5ª edc.

La Santa Biblia, d'Edicions Paulines. 10ª Edició. Madrid 1964

La Biblia de Jerusalén, DDB (Bilbao), Edició espanyola (1981) Madrid

Biblia Vulgata, Ed. B.A.C.